



# Kompetensförsörjning i Blekinge

Byggbranschen 2018

2019-06-28

Dokumentnamn: <b>Kompetensförsörjning i Blekinge - Byggbranschen 2018</b>	Revision: <b>01</b>
Dokumenttyp: <b>Rapport</b>	Dokumentnummer:
Detta dokument gäller för: <b>Regional utveckling</b>	Funktionsområde:
Dokumentansvarig: <b>Katarina Johansson</b>	Beslut av:
Beslut datum:	Nästa revidering:

## Innehåll

Branscutveckling i Blekinge.....	3
Utbildningsnivån i branschen och tillgången till utbildningar.....	7
Kompetensförsörjning och matchning.....	9
Byggutbildade i Blekinge.....	9
Strategier för kompetensförsörjning.....	10
Framtida kompetensförsörjningen i regionen.....	11
Dialog med branschen.....	12
Rekrytering.....	13
Arbetsgivarnas medverkan i rekrytering till utbildning.....	13
Arbetsgivarnas medverkan under utbildning.....	14
Innehållet i gymnasiekursen.....	14

## Begreppsförklaring

Nedan följer en förklaring av några av de begrepp som används återkommande och som ska underlätta förståelsen av innehållet i rapporten.

**Sysselsatt nattbefolkning** – avser personer mellan 20–64 år med en sysselsättning och som har sin bostad i Blekinge. Nattbefolkningen kan ha sitt arbetsställe i länet eller utanför länet.

**Sysselsättningsgrad** – avser den sysselsatta nattbefolkningen som andel av befolkningen mellan 20–64 år. Förenklat är det andelen sysselsatta som bor i Blekinge av befolkningen i arbetsför ålder.

**Sysselsatt dagbefolkning** – Avser personer mellan 20–64 år med en sysselsättning i Blekinge men som kan bo antingen i Blekinge eller utanför länets gränser.

**Pendlingsnetto** – pendlingsnettot beräknas som antalet sysselsatta boendes utanför Blekinge som pendlar till och arbetar i Blekinge (inpendling) minus de boende i Blekinge med sysselsättning utanför länets gränser (utpendling).



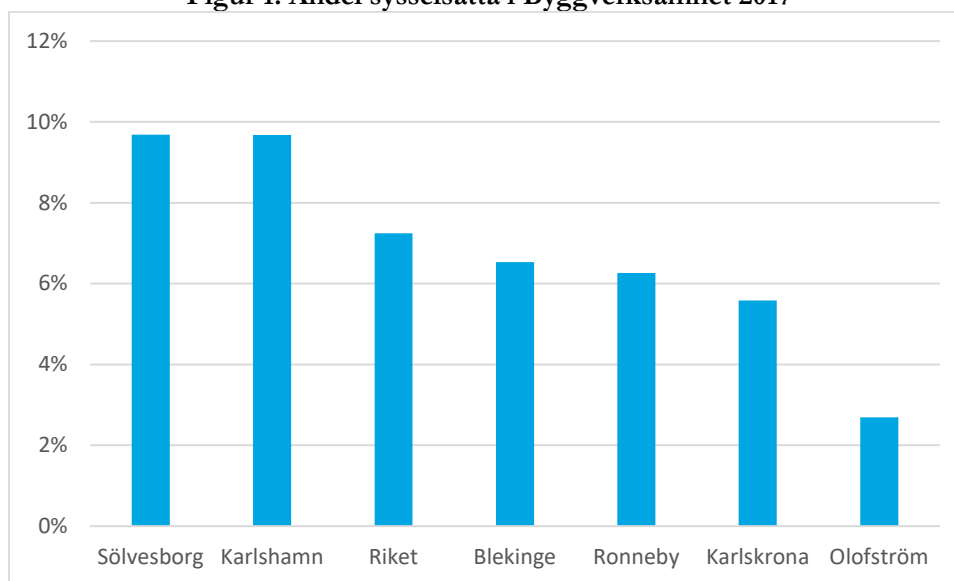
## Branschutveckling i Blekinge

I Blekinge är närmare 4400 personer sysselsatta i byggbranschen<sup>1</sup>, vilket motsvarar 6,5 procent av länets samtliga förvärvsarbetande. Det är en lägre andel än i riket där 7,2 procent är verksamma inom branschen. Byggbranschen är störst i Sölvesborg följt av Karlshamn medan den är minst i Olofström. I jämförelse med övriga kommuner i Blekinge har Olofström en betydligt mindre andel sysselsatta i branschen och andelen är en av de lägsta i landet. Byggbranschen är den mest könsuppdelade branschen i Blekinge där fler än 9 av 10 sysselsatta är män (92 procent av den sysselsatta dagbefolkningen). För sysselsatta kvinnor i länet är branschen liten och 1 procent av alla sysselsatta finns inom byggbranschen. För män gäller det motsatta, över 11 procent av alla sysselsatta finns branschen.

---

<sup>1</sup> Avgränsningen till byggbranschen följer SCB:s SNI-kodsindelning som också Arbetsförmedlingen definierar branschen. Om inget annat anges används åldersindelningen 20–64 år för både dag- och nattbefolkningen i rapporten.

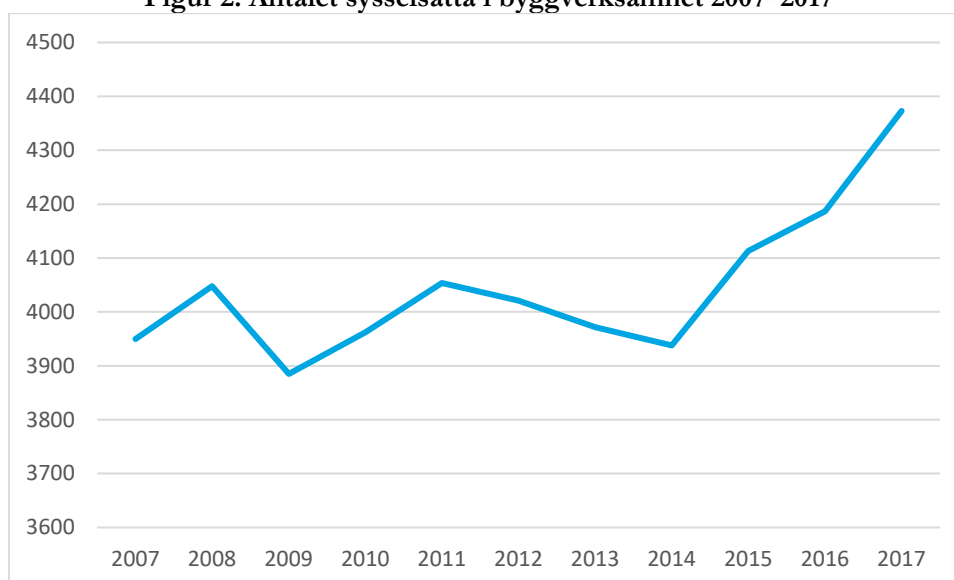
**Figur 1. Andel sysselsatta i Byggverksamhet 2017**



*Källa: SCB. Anser andelen sysselsatta av dagbefolkningen (20–64 år) i byggverksamhet 2016.*

Antalet sysselsatta i branschen har det senaste decenniet ökat med över 420 personer och mellan 2013–2017 ökade antalet med 401 personer, vilket i relativa tal blir en tillväxt på 10 procent. Den starka ekonomiska utvecklingen i Sverige tillsammans med en rekordhög befolkningsstillväxt har bidragit till en stark utveckling av branschen både nationellt och regionalt. Bostadsinvesteringarna har varit en drivande faktor i ekonomin, men har det senaste året tappat fart nationellt.

**Figur 2. Antalet sysselsatta i byggverksamhet 2007–2017**



*Källa: SCB. Anser antalet sysselsatta av dagbefolkningen (20–64 år).*

Snickare, elektriker, VVS-montör, anläggningsarbetare och målare hör till de vanligaste yrkena i branschen. Av de sysselsatta i de tio vanligaste yrkena är 14 procent mellan 55–64 år och i branschen

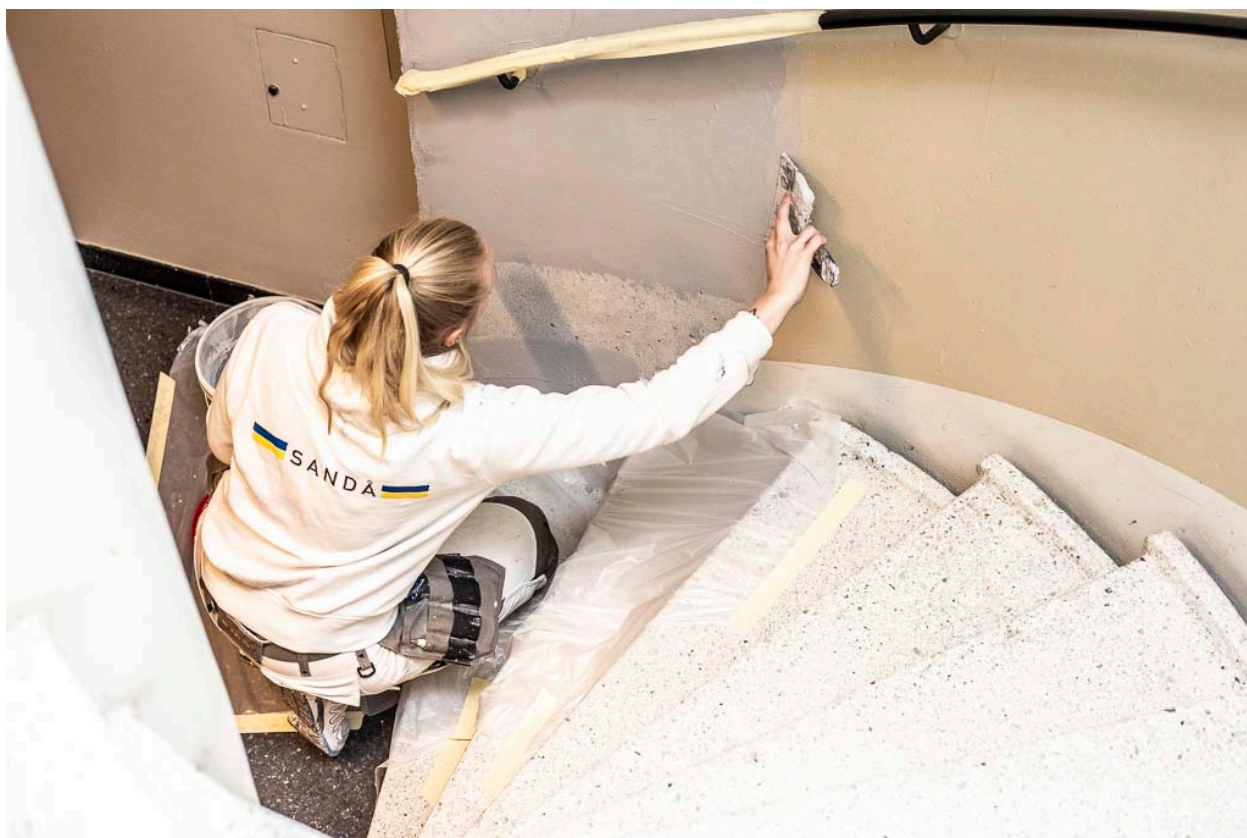
som helhet är andelen 16,3 procent i åldersgruppen, vilket är den fjärde lägsta andelen jämfört med övriga branscher. Totalt sett är 21,1 procent av de sysselsatta i Blekinge mellan 55–64 år. Personer i åldersgruppen förväntas lämna den arbetsföra delen av befolkningen inom 10 år. Utan att studera in- och utflödet är åldersstrukturen relativt övriga branscher god.

**Tabell 1. Största yrkena inom Branschen och totalt antal i yrket 2016**

Yrke	Inom byggverksamhet	Totalt	Andel mellan 55–64
7111 Träarbetare, snickare m.fl.	599	724	16%
7411 Installations- och serviceelektriker	407	507	12%
7125 VVS-montörer m.fl.	214	314	11%
7114 Anläggningsarbetare	196	277	14%
7131 Målare	186	216	17%
1362 Driftchefer inom bygg, anläggning och gruva, nivå 2	125	160	22%
7112 Murare m.fl.	116	138	9%
7116 Ställningsbyggare	114	124	8%
8342 Anläggningsmaskinförare m.fl.	112	164	16%
3121 Arbetsledare inom bygg, anläggning och gruva	102	139	15%

**Källa:** SCB. Anser antalet sysselsatta av dagbefolkningen (20–64 år) i byggverksamhet 2016.





## Utbildningsnivån i branschen och tillgången till utbildningar

I branschen hade 2016 endast 10,7 procent av de sysselsatta en eftergymnasial utbildning. I jämförelse med övriga branscher är andelen eftergymnasialt utbildade inom byggbranschen låg och totalt har 40,6 procent av de sysselsatta i länet en eftergymnasial utbildning. Inom byggsektorn är det få av de stora yrkesgrupperna som kräver eftergymnasial utbildning, vilket kan förklara varför en lägre andel har eftergymnasial utbildning i branschen.

Intresset för yrkesprogrammen på gymnasiet har minskat under 2010-talet, både nationellt och regionalt. Andelen som i förstahand söker sig till ett av yrkesprogrammen har minskat sedan 2011. Även övergångsfrekvensen, de som går på ett yrkesprogram, har minskat samtidigt som andelen både sökande och som går ökar på de högskoleförberedande programmen. En förklaring till det minskade intresset är skolreformen som innebär att de som går yrkesprogram inte får grundläggande behörighet till fortsatta studier på högskola.

I Blekinge finns det gymnasial byggutbildning fyra av kommunerna och fördelningen redovisas i tabell 2. Antalet elever på programmet under läsåret 2018/2019 i länet uppgick till 279 personer och andelen kvinnor var under 10 procent. Studieevalen indikerar att arbetsmarknaden också framöver kommer vara

kraftigt mansdominerad inom byggbranschen. Samtidigt är genomströmningen från gymnasiet relativt god och de allra flesta tar en examen inom tre år. Inom programmet finns fyra utbildningsinriktningar: husbyggnad, mark och anläggning, måleri och plåtslagare där husbyggnad är den största inriktning sett till elevantal.

**Tabell 2. Elever på Bygg- och anläggningsprogrammet per kommun 2018/19**

<b>Kommun</b>	<b>Antal elever</b>
Karlshamn	53
Karlskrona	170
Olofström	0
Ronneby	9
Sölvesborg/Bromölla	47
<b>Blekinge</b>	<b>279</b>

*Källa: Skolverket.*



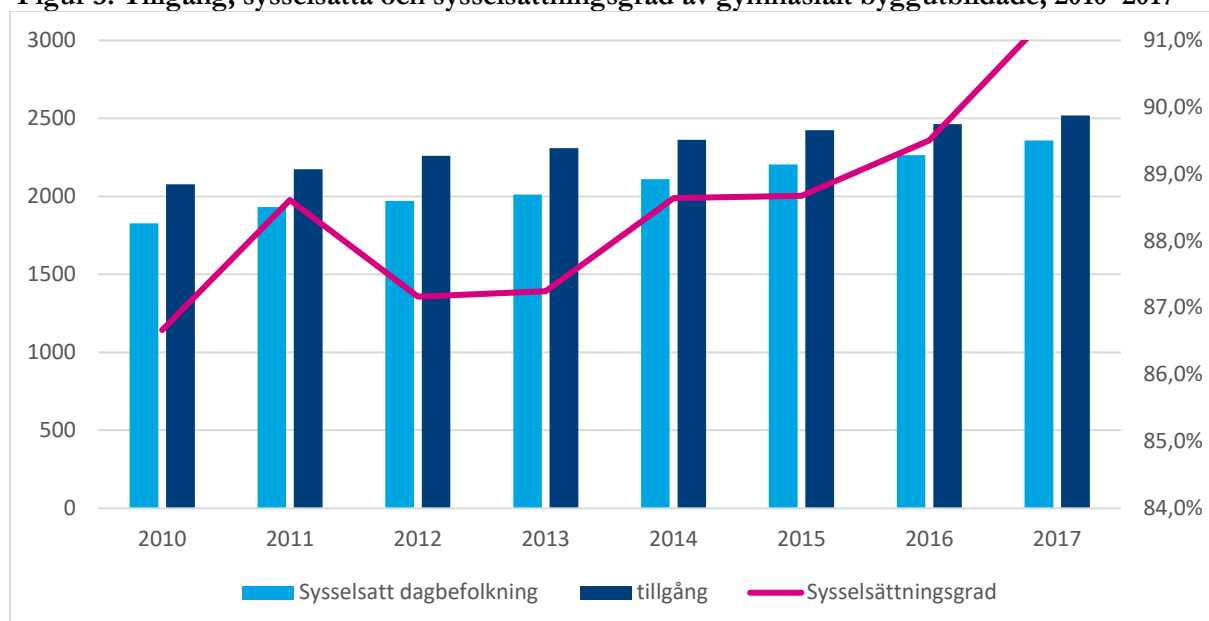
# Kompetensförsörjning och matchning

## Byggutbildade i Blekinge

I Blekinge bor 2661 personer som har en byggutbildning på gymnasial nivå. Mellan 2013–2017 har antalet med en byggutbildning på gymnasienivå ökat med 199 personer eller 8,1 procent, vilket är en något lägre tillväxt än i riket. Under samma period har antalet sysselsatta i länet med byggutbildning ökat med 17 procent, en tillväxt som har varit högre än i riket. För personer med en gymnasial byggutbildning är sysselsättningsgraden 91,5 procent, vilket är en ökning och under perioden. En hög sysselsättningsgrad indikerar en god arbetsmarknad för utbildningsgruppen där utbudet i hög utsträckning används och kompetensen i regionen inom området utnyttjas i hög grad. Arbetslösheten för utbildningsgruppen har också sjunkit under 2010-talet i takt med den starka utvecklingen och är 3,3 procent, vilket förvisso fortfarande är något högre än i riket (3,1 procent). Tillsammans ger det en indikation på att arbetsmarknaden är god för utbildningsgruppen och att det finns en efterfrågan på kompetens inom området.

Kompletterande mått till sysselsättningsgraden behövs för att djupare analysera matchningen och hur väl den regionala arbetsmarknaden tar hand om kompetenser. Matchningsgraden visar andelen som arbetar med yrken som stämmer väl överens med utbildningen. För gymnasialt byggutbildade är matchningsgraden 72 procent, vilket är högre än i riket (69,7 procent). En hög sysselsättningsgrad och matchningsgrad indikerar således att många med utbildningen arbetar och att många arbetar med yrken som matchar utbildningen.

**Figur 3. Tillgång, sysselsatta och sysselsättningsgrad av gymnasialt byggutbildade, 2010–2017**



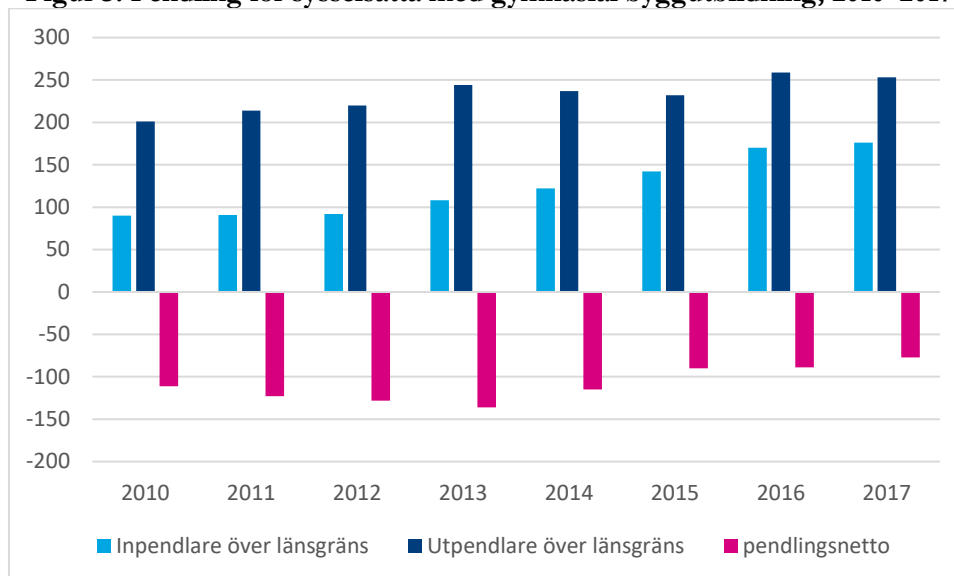
*Källa: SCB. Avser antalet sysselsatta av dagbefolkningen (20-64 år) med byggutbildning på gymnasial nivå. Tillgång avser samtliga i Blekinge (20-64 år) med utbildningen i arbetskraften och sysselsättningsgraden är andelen sysselsatta av de boende i Blekinge med en gymnasial byggutbildning.*

## Strategier för kompetensförsörjning

Det finns flera strategier, men två övergripande, för att kompetensförsörja på den regionala arbetsmarknaden på ett övergripande plan.<sup>2</sup> Antingen att attrahera kompetens utifrån eller använda kompetensen som finns i regionen. Den förstnämnda strategin handlar dels om dels inflyttning från andra län eller andra länder men också om inpendling från andra län för att på så sätt lösa kompetensförsörjningen på sikt i regionen. Den andra handlar om att ta tillvara kompetensen i regionen på ett bra sätt. Med bland annat en god genomströmning från gymnasieskolan som vi diskuterade tidigare.

Studerar vi de med en gymnasial byggutbildning har Blekinge ett negativt pendlingsnetto, vilket innebär att fler boendes i länet med utbildningen väljer att arbeta utanför länets gränser än vice versa. 2016 uppgick pendlingsnettot för denna grupp till -77 personer. Sedan 2010 har nettot varit konsekvent negativt för utbildningsgruppen men minskat något över tid. Samtidigt har både in- och utpendlande ökat under 2010-talet. Det är inget unikt för denna grupp utan arbetspendlingen och rörligheten på arbetsmarknaden har ökat generellt över tid. Studerar vi istället inflyttning och utflyttning för utbildningsgruppen är det så att varje år flyttar fler med utbildningen från länet än vice versa. Den främsta anledningen till att utbildningsgruppen ökar över tid är att det i regionen utbildas personer som träder in i arbetsför ålder med den aktuella utbildningen.

Figur 3. Pendling för sysselsatta med gymnasial byggutbildning, 2010–2017



Källa: SCB.

Genomströmningen från gymnasieskolan från byggprogrammet är hög även om yrkesprogrammen har minskat sin attraktionskraft de senaste åren med ett minskat söktryck i jämförelse med de högskoleförberedande programmen. Samtidigt examineras det fler gymnasialt byggutbildade än vad som går vidare från utbildningsgruppen till en annan i regionen. Det avspeglar sig i att tillgången på personer med utbildningen i regionen också har ökat de senaste åren, detta trots ett negativt flyttnetto

<sup>2</sup> Läs mer i rapporten Utbildning och kompetens i Blekinge, Region Blekinge 2018. I rapporten presenteras strategierna mer ingående. Vidare diskuteras bland annat förändringar av arbetskraftsutbudet i länet.

av personer i utbildningsgruppen. Tillsammans med den höga sysselsättningsgraden indikerar det att man nyttjar den befintliga kompetensen i Blekinge i hög grad.

## Framtida kompetensförsörjningen i regionen

I SCB:s *trender och prognoser 2017* beskrivs en bristsituation på gymnasialt byggutbildade i Sverige idag. Både tillgången och efterfrågan förväntas öka framöver, men efterfrågan prognostiseras att öka mer än tillgången. Därmed förväntas det vara en bristsituation även framöver. I SCB:s *arbetskraftbarometern 2018* upplever en stor andel av de tillfrågade arbetsgivarna en brist på både nyexaminerade och yrkeserfarna med gymnasial byggutbildning.

I Arbetsförmedlingens prognos för Blekinge våren 2018 finns en stark framtidstro och optimism i byggbranschen, vilket även finns i den senaste prognosen från 2019. Trots att åtminstone bostadsbyggandet på nationell nivå det senaste året har stannat av, en vikande nyförsäljning, oro över ett stigande ränteläge med inbromsande priser som konsekvens så är förväntningarna och efterfrågan hög bland de regionala aktörerna. Företagen i Arbetsförmedlingens undersökning tror på ökad efterfrågan på ett års sikt. Det spiller över på rekryteringsfronten där en hög andel planerar att utöka arbetsstyrkan. Ett stort antal av företagen upplever att det är en påtaglig brist på kvalificerad arbetskraft. Samtidigt pekar Arbetsförmedlingen på att flera har sänkt kraven för att rekrytera personal, vilket kan gynna vissa grupper men även håller tillbaka utvecklingen av branschen. Det går i linje med att det som beskrivits ovan att kompetens som finns inom området i hög grad redan nyttjas på den regionala arbetsmarknaden.

Genom sitt prognosarbete genomför Arbetsförmedlingen yrkesprognoser på ett års sikt.<sup>3</sup> I arbetet har yrken med ”mer påtaglig brist” identifierats, vilket likställs med mycket liten konkurrens om jobben. Region Blekinge och Arbetsförmedlingen har haft en dialog där centrala bristyrken inom Byggsektorn i regionen identifierats, vilka redovisas i tabell 3. De utvalda yrkena är i flera fall också med bland de större yrkesgrupperna och har alla en utbildning från gymnasiet utan krav på eftergymnasial utbildning. Det är också så att för samtliga av de utvalda bristyrkena i Blekinge, med undantag för ställningsbyggare, är den sysselsatta dagbefolkningen större än den sysselsatta nattbefolkningen.

---

<sup>3</sup> Prognoserna bygger på de lokala arbetsförmedlingskontorens bedömningar av arbetsmarknadsläget för yrken som finns på den lokala arbetsmarknaden. Bedömningen görs genom en sammanvägning av intervjuer med arbetsgivare om rekryteringsbehov, kunskap om utbudet att möta efterfrågan från Arbetsförmedlingen och en makroekonomisk analys om branschutvecklingen. 1-2=mer påtagligt överskott, 2-2,9= visst överskott, 2,9-3,3= balans, 3,3-4,= viss brist, 4-5= mer påtaglig brist.

Tabell 3. Bristyrken i Byggbranschen i

SSYK 2012	Yrke	Nattbefolkning	Dagbefolkning	Andel av dagbefolkningen inom byggsektorn	Bristindex
7111	Träarbetare och snickare	818	724	83%	4
7112	Murare	138	149	84%	4
7113	Betongarbetare	70	89	57%	4
7114	Anläggningsarbetare	277	303	71%	4
7116	Ställningsbyggare	124	102	92%	4
7122	Golvläggare	59	67	66%	4

*Källa:* SCB. Avser antalet sysselsatta av dagbefolkningen och nattbefolkningen (20-64 år) i byggverksamhet 2016.

## Dialog med branschen

Utifrån de av Region Blekinge och Arbetsförmedlingens identifierade bristyrkena initierade Region Blekinge under våren 2018 en dialog mellan branschorganisationen inom Byggbranschen<sup>4</sup>. Dialogen syftar till att komplettera Arbetsförmedlingens bild och kartlägga tillgång och utbud inom branschen samt föra en närmare dialog med branschen om vilka kompetenser det finns brist på i länet, med utgångspunkten i bristyrkena.

I mötet framkom en till viss del annan bild än den som Arbetsförmedlingen beskriver.

Snickare, som är en stor yrkesgrupp, var upplevelsen att det fanns en relativt god tillgång på utbildade i länet, men även i Blekinge är det svårare att få tag i mer erfaren arbetskraft, vilket är i linje med SCB:s arbetskraftsbarometer på riksnivå.

Rekrytering sker främst via regionens gymnasiala byggutbildning. Ett mindre antal rekryteras från branschskolor utanför Blekinge. I sektorn finns ett lärlingssystem och flesta arbetsgivarna tar välvilligt emot en lärling anställd men uppger samtidigt att det kan vara svårt att ha flera eftersom handledning behövs under tiden.

Murare är en mindre yrkesgrupp och upplevelsen är att det är svårare att hitta kompetens inom detta område. Rekryteringen sker ofta via lärlingsarbete (lärlingsutbildning).

Betongarbetare är även område där det är svårt att rekrytera. Rekryteringen sker ofta via lärlingsarbete (lärlingsutbildning).

Kakelsättare är också ett mindre område där det inte upplevs vara någon större bristsituation idag. Rekrytering sker främst från gymnasieprogrammen men i viss mån också från distansutbildningar.

<sup>4</sup> Möte med Blekinge Byggförening, Byggindustrins bransch- och arbetsgivarorganisation som tillhör Sveriges Byggindustrier.

Mattläggare är däremot ett område där företagen upplever det som svårt att hitta personer att anställa och att det är få i länet som arbetar som det.

Anläggningsarbetare är relativt svårt att hitta kompetens inom. Arbetet innebär visst arbete med maskiner. Utbildning är inom bygg och anläggning på gymnasiet.

Ingenjörer lyfts inte som ett bristyrke men diskuteras i dialogen. Det finns ett ständigt behov i branschen av att rekrytera byggingenjörer. Branschen beskrev att rekryteringen främst görs via Linnéuniversitetet och Kristianstad.

Byggarbetsledare är en annan yrkesgrupp med krav på vidareutbildning i branschen och som det finns ett behov av även i framtiden. Dessa rekryteras ofta internt och vidareutbildning finns på YH i Jönköping, Hässleholm och Malmö men utbildning finns också i Kalmar och Ronneby<sup>5</sup>.



## Rekrytering

Av de yrkesgrupper som lyftes sker den största rekryteringen från länets gymnasiala byggutbildningar. Arbetsgivarna upplever att det är en god dialog med gymnasieskolan för att rekrytera. De upplever också att behovet av gymnasialt utbildade via bygg- och anläggningsprogrammet samt lärlingsprogrammet är väl tillgodosett i Blekinge. Det behövs en ständig påfyllnad och branschen upplever en viss oro över att utbildningsplatser kommer att minska i framtiden, vilket har skett i andra län. Till skillnad från Arbetsförmedlingens intervjuundersökning framträder en bild av att det behovet av gymnasialt utbildade i hög grad tillgodoser efterfrågan och att man inte har behövt sänka kraven vid rekrytering.

## Arbetsgivarnas medverkan i rekrytering till utbildning

För att kunna rekrytera till yrkesutbildningar är arbetsgivarnas medverkan mycket viktig. Att förstå att jag kan få jobb i branschen, att få träffa arbetsgivare, vara på prao är något som arbetsgivare måste bli bättre på för att kunna hitta framtida arbetskraft.

Byggarbetsgivarna Blekinge beskriver att deras medverkan är ganska liten, men företrädare för Sveriges Byggindustrier besöker regelbundet Studie och yrkesvägledare i länet för att informera om yrket inför gymnasievalet och lärare på bygg och anläggningsprogrammet åker till grundskolorna för att informera.

---

<sup>5</sup> Från hösten 2019

Arbetsgivarna skulle önska en mer samlad rekrytering till bl.a. Bygg och anläggningsprogrammet i Blekinge. Ett problem finns när det gäller tidiga studiebesök och prao på grund av säkerhetskrav.

## **Arbetsgivarnas medverkan under utbildning**

Det är mycket viktigt i alla typer av utbildningar att arbetsgivarna medverkar. Det kan göras på olika sätt, genom programråd, dialoger och praktisk medverkan på lektion. Det gör att elever och studenter på ett mycket bättre sätt kan tillgodogöra sig kompetens och det gör att de som vill skapa kontakt med en framtida medarbetare eller arbetsgivare kan skapa kontakt.

Byggarbetsgivarna Blekinge tar frekvent emot praktikanter under utbildningstiden och på det sättet bygger man en nära kontakt när det gäller kunskaper, yrkeskultur och kontakt för framtida anställning. beskriver generellt att de har en bra kontakt med gymnasieskolan när de ska rekrytera.

## **Innehållet i gymnasiekursen**

För att arbetsgivarna fortsatt ska vilja rekrytera kompetens från de utbildningar som bedrivs krävs att undervisningen motsvarar de förväntningar som man har som arbetsgivare.

Byggarbetsgivarna Blekinge är generellt mycket nöjda med den grundkompetens som utbildningarna ger.

## **Övrigt**

Byggarbetsgivarna Blekinge efterlyser samordning mellan myndigheter och andra aktörer när det gäller insatser för personer med byggkompetens alternativt intresse av att arbeta inom bygg för de som kommer från andra länder.